

فصلنامه بین‌المللی قانون یار

License Number: ۷۸۸۶۴ Article Cod: Y۶SH۱۹A۴۳۶ ISSN-P: ۲۵۳۸-۳۷۰۱

پیشگیری رشدمدار از بزهکاری جنسی کودکان در فضای مجازی؛ با تاکید بر نظام حقوقی ایران و فرانسه

(تاریخ دریافت ۱۴۰۰/۰۷/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۰/۱۲/۱۸)

محبوبه گودرزوند چگینی

کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد آیت الله آملی

چکیده

هدف از این نوشتار، ضمن بررسی مشکلات ناشی از اجرای برنامه پیشگیری رشد مدار در خصوص بزهکاری جنسی کودکان درگیر فضای مجازی در دو نظام حقوقی ایران و فرانسه، ارائه راهکارهایی برای مقابله با معایب فضای مجازی در سوء استفاده و بهره‌گیری جنسی از کودکان است که در واقع دغدغه اصلی نظام‌های حقوقی هر کشوری در جامعه بین‌المللی است. با توجه به ماهیت موضوع، پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و به لحاظ گردآوری اطلاعات به روش اسنادی و از طریق مطالعه کتب، مقاله‌ها، قوانین داخلی و سایر منابع معتبر انجام شده و اطلاعات به دست آمده به صورت توصیفی-تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که کنترل بر محتوا و فعالیت‌های ارائه‌دهندگان خدمات اینترنتی در فضای مجازی، کنترل پلیس انتظامی بر سایت‌های پورنوگرافی کودک و اطلاعات رسانی و آموزش دهی به اطفال و والدین می‌تواند از جمله راهکارهای پیشگیری رشدمدار از بزهکاری اطفال در فضای سایبر باشد همانطور که نظام حقوق فرانسه حمایت از کودکان در برابر استثمار و سوء استفاده جنسی را در اولویت قرار داده است و نیز قوانین سستی برای رسیدگی به چالش‌های فناوری اطلاعات، خشونت و همسویی کشور با کنوانسیون‌های بین‌المللی حقوق کودکان اصلاح شده است. بر این اساس، این نوشتار برخی از تکنیک‌های مورد استفاده پیشگیری رشدمدار را برای مقابله با سوء استفاده جنسی از کودکان در فضای مجازی مورد تحلیل و ارزیابی قرار می‌دهد.

واژگان کلیدی: پیشگیری رشدمدار، جرائم سایبری، سوء استفاده جنسی از کودکان، نظام حقوقی

ایران و فرانسه.

مقدمه

آینده کودکان و نوجوانان همواره یکی از دغدغه های جوامع بشری بوده، اگرچه علی رغم این، همیشه هم مورد بی توجهی و بی مهری واقع شده اند. چگونگی تربیت شدن و شکل گیری سامانه شخصیت این گروه، پایه های نظام رفتاری یک جامعه را بنیان می نهد. جوامع بشری باید با رویکردی همه جانبه نگر به چگونه پرورش یافتن این نسل توجه نشان دهند (قهرمانی افشار، خسروشاهی، شادمانفر، ۱۳۹۵: ۶۸). در حالی که دسترسی آسان به فضای مجازی به خودی خود بد نیست بلکه مانند هر وسیله دیگر استفاده سوء از آن خطر آفرین می گردد، افزون بر مزیت فضای مجازی، چون کودکان هنوز به اندازه کافی سواد آن را پیدا نکرده اند بیشتر به دنبال بازی های آن می روند بازی هایی که از هدف ساخت آنها هیچگونه اطلاعاتی ندارند و اکثراً موجب اتلاف وقت و خشونت آنان می گردد. در این راستا واکنش های گوناگونی در قبال هرزه نگاری صورت گرفته که در مجموع می توان آنها را به سه رویکرد جرم انگاری، جرم زدایی و قانونمند سازی تقسیم بندی کرد (سفیدی، هوشمند و حاجی ده آبادی، ۱۳۹۶: ۱۰۱). در فرانسه، گزارش جرائم رایانه ای فرانسه در سال ۲۰۰۸ توسط شرکت جرم شناسی آنلاین ۱۸۷۱ Ltd، تخمین زده شد که در سال ۲۰۰۷ بیش از ۳,۵۴۳,۳۰۰ جرم به صورت آنلاین انجام شده است. ۸۳۰,۰۰۰ مورد جنایت جنسی وجود داشته است، جایی که افراد تحت تعقیب سایبری قرار گرفته اند یا رویکردهای جنسی ناخواسته توسط کودکان پدوفیل دریافت کرده اند (Garlik, ۲۰۰۸: ۵). شکارچیان سایبری از جذابیت کودکان به دنیای مجازی "موج سواری" و اتاق های گفتگو استفاده می کنند. آن ها از تاکتیک ها و ترفندها برای جلب اعتماد استفاده می کنند و ممکن است وانمود کنند که کودک یا نوجوان دیگری یا یک شخصیت والدین دلسوز هستند (Dixon, ۲۰۰۲: ۲).

همچنین در جرائم جنسی کودکان، اینترنت ممکن است به طرق مختلف دخیل باشد که منجر به منابع متعددی از شواهد دیجیتال می شود. هنگامی که نقش مهمی در ارتکاب جنایت ایفا می کند، مانند وسوسه کودکان برای انجام فعالیت جنسی، می تواند یک ابزار باشد (Ferraro et al, ۲۰۰۵: ۴). افزون بر این، دورکین روش استفاده از اینترنت توسط مجرمان جنسی را برای انتشار تصاویر به دلایل شخصی و یا تجاری پیشنهاد می کند. یا درگیر کارهای نامناسب شوند. ارتباط جنسی با کودکان و یا یافتن کودکانی که مورد سوء استفاده قرار می گیرند. تصاویر سوء استفاده شده از اینترنت ممکن است

برای حساسیت زدایی و یا کاهش بازدارندگی در مجرم یا قربانی قبل یا در حین ارتکاب جرم مورد استفاده قرار گیرد (Beech et al, ۲۰۰۸: ۲۱۷) با این حال، سیستم عدالت کیفری کودکان و نوجوانان در کشور ما در پرتو مقررات بلین المللی مربوط به حقوق کودک از جمله کنوانسیون حقوق کودک، استفاده از یافته های جرم شناسی و نگاه بالینی اصلاحی در تعیین واکنش به رفتارهای ناسازگارانه کودکان و نوجوانان با گذشت بیش از سه دهه، فصل جدیدی را آغاز نموده که در مقررات کیفری پس از انلاب اسلامی بی سابقه بوده است. فضای مجازی به دلیل ویژگی های خاص مانند گمنامی و سهولت ارتباط، محملی برای انواع آسیب ها و جرایم است و با گذشت زمان بر حجم آسیب ها و جرایم این فضا افزوده می شود به گونه ای که فضای مجازی امکان آسیب رسانی به دیگران و آسیب دیدن را توامان دارد. بنابراین پرداختن به مقوله پیشگیری؛ خصوصاً پیشگیری رشدمدار از آسیب های مختلف این فضا که گستره تاثیر آن همه قشرهای جامعه به ویژه کودکان و نوجوانان را دربر می گیرد، امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. با درک این وضعیت، مساله اصلی نوشتار حاضر این است که در نظام حقوقی ایران و فرانسه چه راهکارهایی برای بزهکاری جنسی کودکان در فضای مجازی با اجرای برنامه پیشگیری رشدمدار پیش بینی شده است؟ در این نوشتار تلاش بر آن است تا پیشگیری رشدمدار از بزهکاری کودکان در فضای مجازی در این دو کشور مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

بخش اول: مفهوم شناسی

الف: مفهوم هرزه نگاری

کلمه هرزه نگاری معادل فارسی واژه پورنوگرافی است. پورنوگرافی از ترکیب دو به معنای فاحشه و فاحشه بازی کردن به "porne"؛ واژه ی یونانی تشکیل شده است و بنابراین معنای لغوی و ابتدایی "graphein" معنای نوشتن و تحریر کردن است (سفیدی، هوشمند و حاجی ده آبادی، ۱۳۹۶: ۱۰۴). در بند "ج" ماده ی ۲ پروتکل اختیاری پیمان نامه ی حقوق کودک، هرزه نگاری کودکان اینگونه تعریف شده است: «هرزه نگاری کودکان به معنی هرگونه نمایشی می باشد که در آن کودکان به صورت واقعی و یا مجازی مشغول فعالیت های بارز جنسی باشند و یا آلت تناسلی کودکان برای مقاصد جنسی به نمایش گذاشته شود» (سفیدی، هوشمند و حاجی ده آبادی، ۱۳۹۶: ۱۰۵). در ادبیات

تقنینی ایران و از جمله قوانینی که در این نوشتار بدان ها پرداخته می شود، اصطلاح "هرزه نگاری" به کار نرفته است، اما در چند متن قانونی مورد حکم قرار گرفته و با عباراتی چون منافی عفت عمومی، جریحه دار کردن عفت و اخلاق عمومی، مبتذل یا مستهجن به این مفهوم اشاره شده است. در میان این اصطلاحات نیز قانونگذار بر تفکیک میان دو واژه ی «مبتذل و مستهجن»، تأکیدی ویژه داشته است؛ آنگونه که از میان تمامی این عبارات، صرفاً همین دو اصطلاح دارای تعریف قانونی هستند. سوء استفاده جنسی از کودکان توسط انجمن پزشکی آمریکا اینگونه تعریف می شود: «مشارکت کودک در فعالیت های جنسی که کودک از نظر رشد آمادگی آن را ندارد و نمی تواند رضایت آگاهانه خود را اعلام کند. سوء استفاده جنسی از کودکان با فریب، زور یا اجبار مشخص می شود».

ب: مفهوم فضای سایبر

در منابع موجود آمده است که واژه سایبر از لغت یونانی (keybermetes) به معنای سکاندار یا راهنما مشتق شده است و نخستین بار اصطلاح سایبرنتیک توسط ریاضیدانی به نام نوربرت وینر در کتابی با عنوان «سایبرنتیک و کنترل» در ارتباط بین حیوان و ماشین در سال ۱۹۸۴ به کار برده شد (البوعلی، ۱۳۹۲: ۸۷).

فضای سایبر در معنا به مجموعه هایی از ارتباطات درونی انسان ها از طریق رایانه و وسایل مخابراتی بدون در نظر گرفتن جغرافیای فیزیکی گفته می شود. یک سامانه آنلاین نمونه ای از فضای سایبر است که کاربران آن می توانند از طریق ایمیل با یکدیگر ارتباط برقرار کنند. بر خلاف فضای واقعی در فضای سایبر نیاز به جابجایی های فیزیکی نیست و کلیه اعمال فقط از طریق فشردن کلیدها یا حرکات ماوس صورت می گیرد. این عدم جابجایی فیزیکی، محققان را واداشت که به مطالعه ی برخی شباهت های فضای سایبر با حالت های ناهشیاری به خصوص حالت های ذهنی که در رویاها ظاهر می شوند بپردازند. پژوهشگران از گفته های یکی از رهبران بزرگ ذن به نام چانگ تزو برای تحقیقات خود در زمینه کشف شباهت هایی بین فضای سایبر و رویا بهره جسته اند (زندى، ۱۳۸۹: ۷۶۷). در فارسی واژه سایبر را به مجاز و معجازی ترجمه کرده اند. این ترجمه گویای دقیق این واژه نیست. مجاز در برابر حقیقت به کار می رود و در زبان انگلیسی معادل واژه virtual است از سویی دیگر محیط سایبر محیطی است حقیقی و واقعی و نه دروغین و مجازی، در واقع جهان سایبر هر چند به شکل مادی و

ملموس احساس شدنی نیست. اما همانگونه که به اطلاعات ناشی از امری نمی توان عنوان مجازی داد به جهان سایر نیز نمی توان مجاز و مجازی اطلاق کرد (ساکي، امرایی فر، درویشی، سرخه، ۱۳۹۸: ۲۱۰). به توصیه متخصصان و دانشمندان صاحب نام این رشته یافتن لغت معادل و یا ترجمه آن به زبان های دیگر، مجاز نمی باشد. چرا که به عقیده این صاحب نظران با توجه به بسط مفهوم لغوی این واژه در سطح بین المللی، این واژه تبدیل به یک لغت بین المللی شده است و ترجمه آن و یا یافتن معادلی برای آن ممکن است دایره شمول و مفهوم آن را محدود نماید. لذا توصیه می شود که همانگونه که لغت «تلفن» در سطح بین المللی یکسان بوده و در تمامی نقاط دنیا به یک معنی و لفظ مشترک بکار می رود (باستانی، ۱۳۹۱: ۶۳). از حیث اصطلاحی فضای سایر به مجموعه محیط هایی همچون اینترنت گفته می شود که اشخاص در آنها با این حال، از طریق رایانه هایی متصل به هم با یکدیگر ارتباط برقرار می کنند (عالی پور، ۱۳۹۰: ۴۲). زمانی که بزرگی فضای سایر بگونه ای می باشد که با جهان کنونی برابری می نماید و به عنوان دنیای جدید معرفی می شود؛ دارای تعاریف فراوانی خواهد بود.

ج: مفهوم پیشگیری رشدمدار

پیشگیری از وقوع بزهکاری و جرم انواع مختلفی دارد که یکی از کارآمدترین آنها؛ خصوصاً در سنین کودکی و نوجوانی پیشگیری رشدمدار می باشد. پیشگیری رشدمدار یکی از زیرشاخه های پیشگیری اجتماعی است که کتمرکز بر کودکان و نوجوانان در معرض خطر بوده و هدف آن مداخله در دوره های مختلف رشد اطفال و نوجوانان بزهکار، منحرف یا در معرض بزهکاری به منظور پیشگیری از مزمن شدن و تکراری شدن بزهکاری آنها در آینده (دوران بزرگسالی) است (پیرانوند، یار احمدی، میلانی، ۱۳۹۹: ۹۹). این نوع پیشگیری که از خردسالی متناسب با روند رشد کودکان سیاست های پیشگیرانه خود را طراحی می کند، قطعاً می تواند بسیار مفید و مؤثر باشد. پیشگیری رشدمدار در واقع یک سرمایه گذاری پایدار و دراز مدت است که می تواند از خردسالی سنگ بنای برنامه های پیشگیرانه را برای کل عمر یک انسان در جامعه نهادینه کند. پیشگیری رشدمدار به دنبال آن است تا افزون بر افراد محیط های شخصی و عمومی پیرامون آنان را نیز درگیر نماید تا از تداوم رفتار جنایی افراد در معرض خطر جلوگیری شود. این پیشگیری با اتخاذ تدابیر مناسب از گرایش های مجرمانه در کودکانی که دچار بزهکاری زودرس شده اند جلوگیری می نماید (رهگشا، موسوی، علوی اردکانی، ۱۳۹۶: ۵).

پیشگیری رشدمدار به دنبال آن است تا افزون بر افراد، محیط های شخصی و عمومی پیرامون آنان را نیز درگیر نماید تا از تداوم رفتار جنایی افراد در معرض خطر جلوگیری شود (نیاز پور، ۱۳۸۷: ۱۳۴). هدف از این نوع پیشگیری مداخله زودرس در افرادی است که رفتار ضد اجتماعی از خود بروز می دهند و این رفتار می تواند از تحول تدریجی به سوی یک بزهکاری در آینده خبر دهد. از این رو با مداخله در رشد فرآیند کودکان و تمرکز به روی عوامل فردی و اجتماعی که به پیشرفت آمادگی های مجرمانه کودکان و پایداری رفتارهای بزهکارانه در آنان تأثیر گذار است، می توان با جامعه پذیر کردن این افراد از تبدیل شدن آنان به بزهکار مزمن جلوگیری کرد (بیرانوند، یاراحمدی، میلانی، ۱۳۹۹: ۱۰۵). به هر حال، پیشگیری رشدمدار به منزله موضوع اصلی تحقیق حاضر یکی از اشکال پیشگیری اجتماعی است که به دنبال بهبود پایدار توانایی های اجتماعی اطفالی می باشد که خطر گرایش آنان به دنیای بزهکاری زیاد است. پایان پیشگیری رشدمدار احیای شرایط تربیتی عادی است به گونه ای که تکامل فکری، اجتماعی و اخلاقی طفل روال عادی خود را طی نماید. این نوع پیشگیری بر این اندیشه مبتنی است که رفتار و آداب اکتسابی دوران رشد، یعنی از تولد تا سن بزرگسالی زمینه ساز ارتکاب اعمال مجرمانه می شود.

بخش دوم: عوامل موثر بزهکاری اطفال در جرایم جنسی مرتبط با فضای مجازی

الف: گسترده بودن و غیر قابل لمس بودن فضای مجازی

فضای سایبری دارای محدوده مشخصی نیست. در حقیقت این فضا مرز ندارد. در محیط حقیقی با تعداد افراد مشخص یا محدودی سروکار داریم؛ اما در محیط سایبری، با یک فضای نامحدود و بدون مرز مواجه می شویم. این ویژگی مثبت که امکان استفاده شایسته از محیط سایبری را در جهت تسهیل فعالیت ها مهیا می سازد، در صورت استفاده نادرست می تواند آثار منفی به همراه داشته باشد. این ویژگی فضای سایبری فرصت های زیادی را به مجرمان برای تغییر دادن یا پنهان نمودن هویت شان می دهد. فضای سایبری، فضای فیزیکی و ملموس نیست. این ویژگی، فضای سایبری را خطرناکتر از محیط حقیقی نشان می دهد چرا که عامل مراقبی مثل پلیس، در این محیط وجود خارجی و ملموس ندارد تا جنبه بازدارندگی داشته باشد، به گونه ای که مرتکب خود را آزاد احساس کرده و ارتکاب جرم در ذهن او تسهیل می شود (ساکی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۰۹).

ب: امکان دسترسی آسان و سریع به فضای مجازی توسط اطفال

از دیگر ویژگی های فضای سایبری که موجب تسهیل جرم هرزه نگاری نیز می باشد، دسترسی آسان و سریع به این فضاست، به گونه ای که افراد به راحتی با استفاده از رایانه شخصی یا موبایل قادر خواهند بود از کلیه امکانات این فضا بدون محدودیت استفاده کنند. امروزه به دلیل پیشرفت فناوری و ماشینی شدن فعالیت های تولیدی، تجاری و اقتصادی استفاده از فضای مجازی جهت تسهیل و تسریع در امور، رشد روز افزونی یافته است به گونه ای که بسیاری صنایع، کارخانه ها، ادارات، بورس ها، بازارهای تجاری، موسسات نظامی، آموزشی و... با یک شبکه مجازی کنترل می گردند (عبداللهی، عباسی فرد، ششگل، ۱۳۹۵: ۱۳).

ج: غیر آشکار بودن فضای مجازی

فضای سایبری این قابلیت را دارد که بازیگران و نقش آفرینان آن کاملاً مخفیانه و به طور ناشناس باشند و بدون بیم از آن که شناخته شده یا مورد ردیابی و تعقیب قرار گیرند اقدامات خود را به نمایش گذارند. فضای سایبری به جهت افسار گسیختگی و کنترل ناپذیری با دنیای بیرونی قابل، مقایسه نیست. فضای سایبری به دور از کنترل اجتماعی و نظارت پلیسی است و حتی در بیشتر موارد کنترل گران خانواده مانند والدین نیز توان لگام زدن به سرکشی فضای سایبری راحتی در درون خانه ندارند. محیط سایبری از همان ابتدای شکل گیری، علیرغم نظم فنی شگفت انگیزش، از منظر رفتار کاربران، محیطی مبتنی بر آناشسیسم و هرج و مرج بوده است (ساکی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۱۰).

بخش سوم: نقش اینترنت در گسترش سوء استفاده جنسی از کودکان

ماهیت مخفی، پیچیده و شوم سوء استفاده کنندگان جنسی که از اینترنت به عنوان وسیله ارتباطی و توزیع تصاویر سوء استفاده می کنند، با آنچه پلیس هنگام نفوذ در شبکه های اینترنتی دریافت می کند خلاصه می شود. پلیس معتقد است برخی از اعضای این گروه از کودکان سوء استفاده جنسی می کنند و سپس تصاویر را در وب سایت خود قرار می دهند، همچنین در مورد نحوه ملاقات با کودکان در چت روم های اینترنتی توصیه هایی ارائه شده است. بارزترین شکل سوء استفاده جنسی از کودکان در فضای مجازی، پورنوگرافی است. سالانه کودکان بسیاری قربانی پورنوگرافی قرار می گیرند. صنعتی

غیرقانونی که بر اساس تخمین ها گردش مالی برابر با ۲۰ میلیارد دلار دارد. پورنوگرافی البته تنها شکل سوء استفاده از کودکان در فضای مجازی نیست و دامنه اینگونه اعمال غیرقانونی وسیع تر است. سوء استفاده جنسی از کودکان در فضای مجازی در اغلب کشورها جرم انگاری شده است و همینطور مورد توجه کنوانسیون جهانی حقوق کودک نیز قرار گرفته و این کنوانسیون در ماده ۱۹ خود کشورهای عضو را متعهد به اتخاذ تدابیر قانونی کرده تا از هرگونه سوء استفاده از کودکان جلوگیری شود (The Guardian Newspaper, UK, ۳rd July ۲۰۰۲).

الف: تولید مواد سوء استفاده جنسی از کودکان

این وضعیت شامل ایجاد تصاویر پورنوگرافی می شود. گردآورندگان بر مطالب جدید پورنوگرافی کودکان حق امتیاز می دهند (۹: ۲۰۰۶, Wortley). با این حال، بسیاری از تصاویر در حال گردش در اینترنت ممکن است چند دهه قدمت داشته باشند و از مجلات و فیلم های قبلی گرفته شده باشند. تصاویر ممکن است به صورت حرفه ای تولید شوند و در این موارد، اغلب سوء استفاده از کودکان در کشورهای جهان سوم را ثبت می کنند. تصاویر سوء استفاده از کودکان موجود در اینترنت از تصاویر برهنه روزمره یا "تصادفی" کودکان گرفته تا تصاویر اعمال ناشایست فاحش علیه کودک یا کودکان، مانند رابطه جنسی نفوذی، اقدامات سادیستی وحشیگری، با قربانیان متفاوت سن از نوزادان تا نوجوانان (۲۲۱: ۲۰۰۸, Beech et al). تصاویر سوء استفاده از کودکان همچنین می تواند در قالب تصاویر غیر واقعی یا شبه ظاهر شود، از جمله تصاویر سوء استفاده کننده مجازی واقعی بدون استفاده از بچه های واقعی و یا تصاویری که جنبه های مختلف و یا ترکیب تصاویر جداگانه را با هم ترکیب می کنند (۲۲۲: ۲۰۰۸, Beech et al).

ب: توزیع و اشتراک گذاری

شبکه جهانی وب یک راه بسیار جذاب برای توزیع اطلاعات است. همچنین می توان وب سایتی راه اندازی کرد که بتواند با فروش خدمات از طریق اشتراک درآمد کسب کند. توزیع مطالب مربوط به کودک آزاری از طریق وب سایت های تجاری، وب سایت های ایجاد شده توسط کاربر و شبکه اشتراک گذاری همتا به همتا/ فایل تسهیل می شود. متخلفان تصاویر جنسی از افراد زیر سن قانونی را خریداری می کنند و حتی می توان برای مشاهده یک کودک آزاری واقعی از کودک آزاری آنلاین

استفاده کرد. رواج تولید ویدئوهای خانگی سهولت ساخت و ارسال تصاویر جنسی را به صورت آنلاین تسهیل می‌کند. تجارت جنسی اینترنتی، جایی که به نوجوانان کالا یا پولی در ازای کمک جنسی ارائه می‌شود، رو به افزایش است (Kierkegaard, ۲۰۰۸: ۴۲). آژانس بین‌المللی پلیس اینترنتی پایگاه داده تصویر سوء استفاده از کودکان (ICCID) یک پایگاه داده جهانی برای تجزیه و تحلیل پزشکی قانونی تصاویر دیجیتالی کودکان سوء استفاده در حال حاضر دارای بیش از ۵۲۰,۰۰۰ تصویر است و برای شناسایی ۶۸۰ قربانی در سراسر جهان استفاده شده است (Elliott et al, ۲۰۰۹: ۱۸۱). در فرانسه بازرسان پست فرانسه وب سایت زمین لغزش را پیدا کردند که عکس‌های پورنوگرافی کودکان را تبلیغ می‌کرد. شرکت هابلی مرتبط با این سایت، متعلق به توماس و جانیس ریدی بود و اداره می‌شد. وزارت دادگستری فرانسه تخمین زده است که ریدیز بیش از ۱.۴ میلیون دلار از فروش مشترک پورنوگرافی کودکان در یک ماهه‌ای که عملیات لغزش زمین در حال فعالیت بود، به دست آورده است. مشتریان می‌توانند از طریق Ft در وب سایت‌های پورنوگرافی کودکان مشترک شوند (Casey, ۲۰۰۴: ۴۸۳). از سوی دیگر، با ظهور برنامه‌های جنسی زنده که از طریق وب کم پخش می‌شود، بازار جدیدی برای کار جنسی به صورت آنلاین ایجاد شده است. برخی از کارگران جنسی زن حرفه‌ای گزارش داده‌اند که فعالیت آنها در نمایش‌های جنسی سایبری بسیار راحت‌تر و ایمن‌تر از فحشائی است که قبلاً در خیابان یا هتل انجام می‌دادند. خردسالانی که داوطلبانه تصمیم گرفتند با شتاب بیش از حد وارد مشاغل جنسی آنلاین به ظاهر بدون مشکل شوند، دستاوردهای مالی را بیش از حد ارزیابی کرده و اثرات منفی روانی و اجتماعی را دست کم می‌گیرند (Doring, ۲۰۰۹: ۱۰۹۴). برای غلبه بر ردیابی پلیس، برخی از وب سایت‌ها از تغییر مسیر برای هدایت مشتری به سرور کاملاً متفاوت استفاده می‌کنند، به طوری که مجریان قانون باید در هنگام بررسی شواهد دیجیتالی هوشیاری خود را حفظ کرده و تأیید کنند. گروه‌های خبری همچنین تالار گفتگویی را در اختیار کاربران اینترنت قرار می‌دهند تا درباره علائق جنسی خود در کودکان و ارسال پورنوگرافی کودکان صحبت کنند. این سرویس شامل دهها هزار "گروه" مضمون شده است که در آنها هر یک از تعداد بسیار زیادی از موضوعات مورد علاقه به صورت آنلاین مورد بحث قرار می‌گیرد. شرکت کنندگان در زمان واقعی تعامل ندارند بلکه پیامهای مورد علاقه گروه را ارسال می‌کنند و دیگران می‌توانند در مورد آنها نظر دهند. شرکت کنندگان هر از چند گاهی وارد خدمات می‌شوند تا ببینند بحث‌ها چگونه پیش می‌رود. مجرمان ممکن است از این انجمن جهانی برای برقراری ارتباط با

مخاطبان عظیم استفاده کنند. آن‌ها می‌توانند از این مجمع جهانی برای تبادل اطلاعات، ارتکاب جنایات، از جمله افتراء، آزار و اذیت، تعقیب و گریز و تجاوز افراد زیر سن قانونی استفاده کنند. سیستم سرورهای خبری و پروتکل اینترنتی خاصی از توزیع در سراسر جهان مراقبت می‌کنند. تعداد کمی از گروه‌های خبری به کودکان پدوفیلی اختصاص یافته‌اند (Sommer, ۲۰۰۵: ۱۰). همچنین در کشور فرانسه مکالمات زنده بین کاربران در اینترنت در قالب‌های مختلف وجود دارد و ۲۴ ساعت در روز انجام می‌شود. یکی از بزرگترین شبکه‌های چت است که در سال ۱۹۸۸ شروع شد. هر کس در اینترنت با استفاده از نرم افزار رایگان یا کم هزینه می‌تواند به IRC دسترسی داشته باشد. در "گپ" شرکت کنندگان درجه قابل توجهی از ناشناس بودن دارند، آن‌ها از نام مستعار استفاده می‌کنند و اغلب از شخصیت‌های آنلاین متفاوت از شخصیت‌های واقعی خود استفاده می‌کنند. باز هم برای پدوفیل‌ها جذابیت اضافی کانال‌های تخصصی آنها احساس اجتماع است. تبادل فایل‌ها معمولاً با رفتن به DCC انجام می‌شود، یعنی خروج از سیستم سرور IRC و راه اندازی پیوند مستقیم رایانه به رایانه نرم افزار سرویس گیرنده IRC معمولاً به کاربران این امکان را می‌دهد که با یک کلیک ساده ماوس این کار را انجام دهند (Sommer, ۲۰۰۵: ۱۱). گذشته از شبکه‌های چت، تخلفات از طریق سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین تسهیل می‌شود. MySpace و سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مانند آن جوامع پررونقی را ارائه می‌دهند که در آن جوانان در ساعت‌های بی شماری به اشتراک گذاری عکس می‌پردازند. در MySpace، مردم با ایجاد پروفایل صحبت می‌کنند: صفحه‌ای در وب سایت سرویس که می‌تواند دارای تصویر، مبهم در مورد خود، گزارش وب (اساساً یک دفتر خاطرات آنلاین) و سایر اطلاعات باشد. این سرویس رایگان همچنین دارای وبلاگ‌ها و پیام‌های فوری است. کاربران می‌توانند مشخصات خود را ایجاد کرده و از دیگران بخواهند تا مطالب خود را مبادله کنند (Kierkegaard, ۲۰۰۸: ۴۳).

ج: مصرف مواد مخدر در جهت سوء استفاده جنسی از کودکان

این وضعیت شامل دسترسی به پورنوگرافی کودکان از طریق اینترنت است. برای بارگیری، نیازی به ذخیره شدن تصاویر در هارد رایانه یا دیسک قابل جابجایی نیست. در برخی موارد ممکن است شخصی هرزنامه تبلیغات پورنوگرافی کودکان را دریافت کند، پیوندی بازشونده در وب سایت‌های غیر مرتبط ظاهر شود یا ناخواسته به وب سایت پورنوگرافی کودکان (به عنوان مثال، با غلط نوشتن

یک کلمه کلیدی) مراجعه کند. با این حال، در بیشتر موارد، کاربران باید به طور فعال به دنبال وب سایت‌های پورنو یا عضویت در گروهی که به پورنوگرافی کودکان اختصاص داده شده است، شوند (Wortley, ۲۰۰۶: ۱۲). در واقع، استدلال شده است که پورنوگرافی واقعی کودکان در مناطق باز اینترنت نسبتاً نادر است و به طور فزاینده‌ای، کسانی که به دنبال یافتن تصاویر هستند به مهارت‌های خوب کامپیوتر و دانش داخلی در مورد مکان جستجو نیاز دارند. بیشتر پورنوگرافی کودکان از طریق گروه‌های خبری و اتاق‌های گفتگو بازرگاری می‌شود. دسترسی به وب سایت‌ها و گروه‌های کودک باز آنلاین ممکن است بسته شده و مستلزم پرداخت هزینه یا استفاده از رمز عبور باشد (Wortley, ۲۰۰۶: ۱۲).

بخش چهارم: رویکرد نظام حقوقی ایران و فرانسه برای پیشگیری رشدمدار بزهکاری اطفال در فضای سایبر

در این قسمت عوامل موثر در پیشگیری رشد مدار از بزهکاری اطفال در فضای سایبر از طریق تلاش های قانون، ارتقاء ضریب امنیتی سایت های اینترنتی یا بستن شبکه های فاسد اجتماعی و دوستان و همسالان مورد اشاره قرار می گیرد.

الف: تلاش‌های قانونی برای پیشگیری از سوء استفاده جنسی از کودکان در فضای مجازی

در سالهای اخیر، جرایم مجازی به عنوان یکی از بزرگترین و مهمترین چالش های حقوق کیفری مطرح شده است. بزه دیدگی جوانان و نوجوانان در فضای مجازی با توجه به تنوع در شکل آن و افزایش روزافزون آن، مطالعات جدی ای را در این زمینه طلب می کند. ویژگی های بزه دیده شناختی جوانان و نوجوانان از جمله حفظ ارتباط با دیگران در عین تنهایی، نیازمندی و مددخواهی کودکان، سادگی و زودباوری کودکان، هیجان طلبی و تنوع خواهی، حس استقلال طلبی و بلوغ زودرس، حساسیت عاطفی کودکان، وابستگی اینترنتی، حمایت طلبی و تایید طلبی در کودکان و نوجوانان، وضعیت روحی- روانی بزه دیده و ویژگی های فضای مجازی از جمله جهانی و فرامرزی بودن، دستیابی آسان به آخرین اطلاعات، جذابیت و تنوع، آزادی اطلاعات و ارتباطات از مهمترین عوامل موثر در بزه دیدگی اطفال در فضای مجازی می باشد (صابریان و خالصی، ۱۳۹۷: ۱۲). در گستره

قوانین و مقررات ملی، حقوق رشدمداران اطفال مورد تایید و تاکید قرار گرفته است و می توان جهت گیری حمایتی نسبت به اطفال و نوجوانان در قانون مجازات اسلامی ایران و سایر سیاست گذاری های کلی مشاهده نمود. حمایت از مادران به ویژه در دوران بارداری و حضانت فرزند و حمایت کودکان بی سرپرست و نیز اعطای قیمومت فرزندان به مادران شایسته در جهت غبطه آنان از رویکردهای اساسی حمایتی در قوانین داخلی است (بند ۲ و ۵ اصل ۲۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران) (قهرمانی افشار، خسروشاهی، شادمانفر، ۱۳۹۵: ۷۲). در سطح تقنینی قانون گذار ایران در ماده ۸۸ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۹، با تاسی از اصول حاکم بر نظام عدالت کیفری اطفال توجه به خانواده را در مرکز کانون توجهات خویش قرار داده و آنچه در این میان بدان توجهی نشده است، عدم پیش بینی ضمانت اجرای مناسبی در موارد تخطی از اجرای دستورات دادگاه می باشد. بدیهی است با توجه به آثار بازپرورانه و رشدمدار دستورات برشمرده شده در تبصره ماده ۸۸، وجود ضمانت اجرای متناسب، اجرای هر چه بهتر آن را از سوی خانواده، تضمین می کند و در نتیجه اهداف پیشگیری و کودک مدار نظام دادرسی اطفال به نحو مطلوب تری تحقق می یابد (بیرانوند، یار احمدی، میلانی، ۱۳۹۹: ۹۹). از طرفی با مطالعه ساختار نظام پلیسی ایران و بررسی قوانین مربوطه نظیر قانون ناجا مصوب ۱۳۶۹، قانون حمایت از کودکان مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۱۱ و قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۶۲، در خصوص اختیارات و وظایف پلیس در قبال اطفال و نوجوانان سکوت اختیار کرده است هرچند تا قبل از تصویب قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲، پلیس با تشکیل دوایری در کلانتری ها تحت عنوان مراکز مشاوره به امور اطفال و نوجوانان رسیدگی می نموده و در برخورد با اطفال و نوجوانان به استناد بندهای ۱۷ و ۱۸ ماده ۴ قانون ناجا تلاش نموده تا با همکاری سایر سازمان ها نظیر بهزیستی و شهرداری ها به نوعی اقداماتی را به انجام برساند اما هیچ گاه در خصوص تدابیر حمایتی در قبال اطفال و نوجوانان در معرض خطر، اختیارات قانونی به پلیس اعطا نشده است (بیرانوند، یار احمدی، میلانی، ۱۳۹۹: ۱۱۶).

بنابراین با توجه به مطالب گفته شده می توان گفت قانونگذار برخلاف مداخله قضایی که از یک منطق و سیاست جنایی افتراقی در قبال اطفال و نوجوانان تبعیت نموده، در خصوص سیاست جنایی افتراقی مداخله پلیسی به طور عام و سیاست جنایی اجرایی حمایتی به طور خاص در قبال اطفال و نوجوانان در معرض خطر سکوت اختیار نموده است. در عین حال، سازو کار پیشگیری رشد مدار در قانون تبیین

نگریده است و در قانون پیشگیری از جرم نیز صرفاً در مورد پیشگیری سخن گفته است، اما در نظام حقوقی فرانسه که یکی از امضاکنندگان معاهدات مهم مربوط به حقوق کودکان نیز است، تقویت پیشگیری و مجازات جرائم جنسی و افزایش حمایت از افراد زیر سن قانونی در برابر شکارچیان جنسی، و چندین دسته از جنایات جنسی را با توجه به ماهیت و اهمیت آنها متمایز می‌کند. مفاد این قانون مربوط به تجاوز، تجاوز جنسی، تجاوز ناشیست و فساد به خردسالان است. بر اساس ماده ۲-۲۲۷ قانون مجازات، تشویق یا تلاش برای تشویق به فساد افراد زیر سن قانونی با پنج سال حبس و ۷۵۰۰۰ یورو جزای نقدی مجازات می‌شود. این مجازات‌ها به هفت سال حبس و جزای نقدی افزایش می‌یابد. اگر فرد زیر سن پانزده سال سن دارد ۱۰۰۰۰۰ یورو؛ یا توسط یک شبکه مخابراتی با مرتکب در تماس بوده است. در واقع در قانون کیفری فرانسه برای هر شخصی که در ازای دریافت پاداش یا وعده پاداش، با یک فرد خردسال درخواست، قبول یا برقراری روابط جنسی کند، جرم محسوب می‌شود. مرتکب ۳ سال حبس و جریمه ۴۵۰۰۰ یورو مجازات تا ۵ سال حبس و جریمه زمانی افزایش می‌یابد که مرتکب این عمل به طور عادی یا علیه بیش از یک نفر انجام شود، یا در صورتی که قربانی با استفاده از شبکه مخابراتی با مجرم در تماس بوده باشد. قانون فرانسه در مواردی که اقدامات فوق در خارج از کشور توسط یک شهروند فرانسوی یا توسط یک متقاضی اقامت در خاک فرانسه انجام شده است. افزون بر این، چندین مفاد قانون فرانسه به منظور بهبود جبران خسارت‌های معنوی و جسمی ناشی از قربانیان شکارچیان جنسی است. بر این اساس، مدعی العموم می‌تواند در مراحل اولیه تحقیقات، ارزیابی پزشکی-روانی را درخواست کند تا میزان خسارت وارده به صغیر را بهتر بشناسد و بهترین درمان را برای قربانیان تعیین کند. جرایم جنسی در حقوق فرانسه از طریق فضای سایبر تبدیل به یک جرم کیفری شده است و با شش ماه حبس و ۷۵۰۰ یورو جزای نقدی مجازات می‌شود (ماده ۲۲۵-۱۶-۱). قانون کیفری فرانسه همچنین انواع خرید (کمک، حمایت از فحشاء دیگران، کسب سود از تن فروشی دیگران؛ تقسیم درآمد حاصل از تن فروشی دیگران؛ دریافت درآمد از شخصی که به تن فروشی مشغول است؛ استخدام شخصی برای تن فروشی را ممنوع کرده است. یا تحت فشار قرار دادن شخصی برای انجام یا ادامه روسپی‌گری). مجازات خرید شامل حبس به مدت ۷ سال و جریمه ۱۵۰،۰۰۰ یورو است (Chawki, ۲۰۰۹: ۲۲). در اوایل سال جاری، شورای وزیران فرانسه قانون جدیدی را مورد بررسی قرار داد. این قانون به منظور به روز رسانی سیاست امنیت داخلی در فرانسه برای دوره ۲۰۰۹ - ۲۰۱۳ است. ماده ۴ پیش بینی می‌کند مسدود شدن سایتهای اینترنتی حاوی

پورنوگرافی کودکان وزارت کشور لیست سایتهای ممنوعه خود را به ISP ها ارسال می کند که باید دسترسی به "آدرس های اینترنتی" را مسدود کنند. محققان همچنین می توانند داده های موجود در صفحه کامپیوتر را از فاصله دور مشاهده کرده و ثبت کنند، حتی زمانی که داده ها ذخیره نشده اند. این قانون به دولت فرانسه اجازه می دهد تا نرم افزار Keylogger را که می تواند "مشاهده، جمع آوری، ضبط، ذخیره و انتقال" ضربه های کلید را از رایانه هایی که بر روی آنها نصب شده است، مشاهده و نصب کند. در اصل، این امکان را برای تروجان های نصب شده توسط دولت برای مدت چهار ماه فراهم می کند. قاضی صالح می تواند این مدت را تمدید کند (۲۲: ۲۰۰۹، Chawki).

ب: پیشگیری از طریق نظارت بر ارائه دهندگان خدمات اینترنتی به اطفال (فیلتر کردن)

واژه هرزه نگاری در هیچ یک از متون قانونی مورد استفاده قرار نگرفته است. قانونگذار کیفری در فصل هجدهم قانون مجازات اسلامی تحت عنوان "جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی" به جرمانگاری اعمالی پرداخته است که دربرگیرنده هرزهنگاری نیز می باشد. به موجب بند الف و ب ماده ۶۳۹ این قانون هر کس اقدام به دایر نمودن یا اداره کردن مرکز فساد و فحشا نموده و یا مردم را به فساد و فحشاء تشویق کرده و یا موجبات آن را فراهم آورد به یک تا ده سال حبس محکوم میشود. بر اساس بند اول ماده ۶۴۰ قانون مجازات اسلامی، هر کس نوشته یا طرح، گراور، نقاشی، تصاویر، مطبوعات، اعلانات، علایم، فیلم، نوار سینما یا به طور کلی هر چیز که عفت و اخلاق عمومی را جریحه دار نماید برای تجارت یا توزیع به نمایش و معرض انظار عمومی گذارد یا بسازد یا برای تجارت و توزیع نگه دارد، به حبس از سه ماه تا یک سال و جزای نقدی از یک میلیون و پانصد هزار ریال تا شش میلیون ریال و تا ۷۴ ضربه شلاق یا به یک یا دو مجازات مذکور محکوم خواهند شد. این ماده به طور مستقیم برگرفته از ماده ۲۱۳ مکرر قانون مجازات عمومی مصوب ۱۳۰۴ است با این تفاوت که مسئله حمایت از افراد زیر ۱۸ سال حذف شده است. بر اساس این ماده میتوان هرزه نگاری را محتوایی دانست که عفت و اخلاق عمومی را جریحه دار می نماید. افزون بر این، نمایش و در معرض انظار قرار دادن محصولات هرزهنگاری به منظور توزیع و تجارت، ساخت و تهیه، نگهداری با هدف توزیع و تجارت و وارد یا صادر کردن این آثار برای توزیع و تجارت جرم و قابل مجازات اعلام شده است. بدین ترتیب، قانونگذار همانند ماده ۲۱۳ مکرر، هرزهنگاری و تمام مصادیق آن را با اتخاذ رویکرد

ممنوعیت مطلق جرم انگاری نموده است (مدنی، ۱۳۹۰: ۱۹۷). با توجه به ماده ۶۴۰ قانون مجازات اسلامی، نگهداری، طرح، نقاشی، نوار سینما و ویدئو یا به طور کلی هر چیزی که عفت و اخلاق عمومی را جریحه‌دار نماید در صورتی که به منظور تجارت و توزیع باشد جرم محسوب می‌شود. بنابراین نگهداری و سائل مزبور در صورتی که تعداد آن معد برای تجارت و توزیع نباشد از شمول ماده نامبرده خارج بوده و فاقد جنبه جزایی است (نگهی، ۱۳۹۱: ۱۴۱).

قانون مطبوعات مصوب ۱۳۶۴ فحشاء و منکرات و انتشار عکس‌ها و مطالب خلاف عفت عمومی را ممنوع اعلام کرده است. همانطور که اشاره شد با تصویب قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت غیر مجاز می‌نمایند در سال ۱۳۷۲ و جایگزین شدن واژه‌های "مستهجن" و "مبتدل" به جای عبارت "خلاف اخلاق و عفت عمومی"، تولید، تکثیر و توزیع آثار مستهجن جرم و قابل مجازات اعلام گردید و در صورت شناخته شدن اعمال ارتكابی به عنوان مصادیق جرم محاربه و افساد فی الارض مرتکب به مجازات آن جرم محکوم می‌گردد. بر اساس تبصره سه بند ب ماده مذکور، استفاده از کودکان برای نگهداری، نمایش، عرضه، فروش و تکثیر نوارهای غیرمجاز موضوع این قانون از عوامل مشدده بوده و موجب اعمال حداکثر مجازاتهای مقرر برای عاملان می‌باشد. با انجام پاره‌های اصلاحات، قانون سال ۱۳۷۲ ملغی الاثر و قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیرمجاز می‌نمایند، مصوب سال ۱۳۸۶ پا به عرصه وجود گذاشت. این قانون با حفظ رویکرد ممنوعیت مطلق رفتارهای هرزه نگارانه به شرح مفصل این موضوع پرداخته و در مقایسه با قانون مجازات اسلامی ضمانت اجراهای کیفی سنگین تری را پیش بینی کرده است (مدنی، زینالی، ۱۳۹۰: ۱۹۸). در کشور فرانسه اگرچه وضعیت ISPها بسیار قابل بحث است، برای مثال، آیا آنها ناشران، توزیع کنندگان یا حامل‌های معمولی هستند، صنعت اینترنت نیز باید مسئولیت مشابهی داشته باشد. این سؤال دشوار باقی می‌ماند: چگونه می‌توان به این مهم دست یافت؟ در حالی که ممکن است کنترل محتوای اینترنت دشوار باشد، ارائه آن توسط ISPها ممکن است کنترل شود. با توجه به مفاد قراردادی درباره مسئولیت ISP، باید توجه داشت که این مقررات علیه اشخاص ثالث در فرانسه قابل اجرا نیست. در نتیجه، قراردادی معافیت از مسئولیت نمی‌تواند در مورد قسمت سوم (عدم اشتراک با ارائه دهنده خدمات اینترنتی) که در نتیجه محتوای غیرقانونی پخش شده در شبکه‌ها آسیب دیده است، به عنوان مثال یا عمل تخلف، آسیب دیده باشد. (Chawki, ۲۰۰۹: ۲۸)

ج: پیشگیری رشد‌مدار از طریق پلیس

نام مختصر فتا، یک واحد تخصصی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران است که در ۳ بهمن ۱۳۸۹ (۲۳ ژانویه ۲۰۱۱) شروع به کار کرد و وظیفه آن مقابله با بزهکاری‌های اینترنتی، کلاهبرداری و جعل در فضای سایبری و حفاظت از اسرار ملی بر روی شبکه اینترنت است. در همین راستا پلیس فتا نیز پیش از آنکه در اولین قدم به مقابله با جرائم سایبری اقدام نماید. با فرهنگ سازی و آموزش و اطلاع رسانی در اقشار مختلف جامعه به ویژه مسئولین و مدیران، می‌تواند درصد قابل ملاحظه‌ای از بروز و ظهور این گونه چالش‌ها و آسیب‌ها که پیامدهای مخربی بر جامعه دارند، پیشگیری نماید. هر قدر دانش فنی و آگاهی اجتماعی افراد جامعه در حوزه امنیت آنلاین افزایش یابد به همان نسبت در فضای مجازی واکنش می‌شود (زارعی، جعفری، مقاتلی، ۱۳۹۵: ۹۵). تشکیل پلیس فتا به معنای ایجاد محدودیت برای مردم و ایجاد مداخله در حریم خصوصی آن‌ها نیست بلکه پیش‌بینی جرائم جدید در حوزه‌های جدید اینترنتی و پیشگیری اجتماعی است. این اقدام را می‌توان واکنش پلیس به انتشار کرم رایانه‌ای استاکس نت و همچنین مقابله با کنترل فضای سایبر توسط مخالفان حکومت ایران (بعداز ناآرامی ایران پس از اعلام نتایج انتخابات ۱۳۸۸) دانست. حوزه فعالیت این پلیس برخورد با جرائم سایبری نظیر مسائل اخلاقی، اقتصادی و حتی تروریسم است (علوی، ۱۳۹۸: ۲۳). واقع بینانه باید در نظر داشت که استفاده از بسیاری اهرم‌های اعمال روش‌های پیشگیرانه در دسترس ما نیست؛ چرا که اساساً این فن آوری وارداتی است و ما در برابر جریان یک طرفه‌ای قرار گرفته‌ایم که از خیلی جهات دست ما را برای اعمال اراده بسته است، اما در عین حال از روش کنترل و نظارتی فیلترینگ می‌توان به عنوان یک اقدام پدافندی تا حدودی بازدارنده استفاده کرد؛ چنانچه به موجب مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی، شماره ۵۹ مورخ ۱۰ دی سال ۸۱، کمیته‌ای تحت عنوان کمیته تعیین مصادیق پایگاه‌های اطلاع رسانی فضای مجازی‌ای غیر مجاز برای بررسی و احراز مصادیق فعالیت‌های غیر مجاز در عرصه سایبر تشکیل تا اعمال فیلترینگ با توجه به جمیع جهات فرهنگی، امنیتی و غیره مورد بهره برداری قرار داده شود. در کشور فرانسه در حالی که ناشناس ماندن آنلاین برای مجرم جذابیت دارد و برای کودک خطری ایجاد می‌کند، با این حال، اینترنت پتانسیل پیگیری کاغذ بی سابقه‌ای را برای دستگاه‌های مجری قانون فراهم می‌کند تا شواهدی از قصد را دنبال کرده و بسازند. به اگر مجرم سایبری با یک مأمور پلیس که در نوجوانی ظاهر می‌شود ارتباط برقرار کند و برای او پورنوگرافی

ارسال کند، این امر به ویژه تأکید می‌شود. پلیس قضایی خاطر نشان کرد که متخصصان تحقیقی اینترنتی مجهز به فناوری‌های مناسب برای مبارزه با متخلفان در این محیط مجازی پیچیده ضروری هستند. اشاره شده است که آشنایی با شیوه‌های اینترنتی شبکه‌های کودکان و نوجوانان برای مقابله با فعالیت‌های آنها به صورت آنلاین ضروری است و بر اهمیت تأمین بودجه کافی و آموزش و همکاری بین خدمات بین سازمان‌های اجرای قانون تأکید دارد (Dixon, ۲۰۰۲: ۱۵).

در اکتبر ۲۰۰۷ پلیس فرانسه بیش از ۳۰۰ نفر را که مشکوک به تجارت پورنوگرافی کودکان از طریق اینترنت بودند، دستگیر کرد. بیش از ۱.۴ متر عکس و ۲۰۰۰۰ فیلم توسط ماموران در یک کمپین چهار روزه سراسری علیه مظنونان پدوفیل ضبط شده است. تحقیقات پس از آن آغاز شد که یک گروه ایتالیایی حفاظت از کودکان در ژانویه ۲۰۰۷ به وب سایتی با پیوند به عکس‌های پورنو به پلیس اطلاع دادند (BBC News, ۲۰۰۷). پلیس و ژاندارماهای شبه نظامی ۳۱۰ نفر را مظنون به تعویض آنلاین تصاویر و فیلم‌های پورنو از کودکان پیش از نوجوانی به صورت آنلاین شناسایی کردند. از دستگیرشدگان، ۱۳۲ نفر به تجارت پورن کودکان اعتراف کرده‌اند، در حالی که ۲۴ نفر دیگر از دست داشتن در این پرونده بازداشت شده‌اند. عملیات پلیس که "رنگین کمان" نامیده می‌شود، روز دوشنبه آغاز شد و حدود ۳۳۰ افسر در ۷۸ بخش فرانسوی در آن شرکت کردند (BBC News, ۲۰۰۷). سال ۲۰۲۰ پلیس ۹۰ متخلف را در یک شبکه آنلاین پورنوگرافی کودکان دستگیر کرد فرانسه (France Today, ۲۰۰۹). ریشه‌های عملیات به دسامبر ۲۰۰۴ باز می‌گردد، زمانی که سایتی حاوی تصاویر و فیلم‌های پورنو از کودکان برای اولین بار مورد توجه پلیس ملی فرانسه قرار گرفت. خالق، از شهر شمالی کلمونت (Oise)، در زمان راه اندازی سایت فقط ۱۷ ساله بود. حتی اگر او در ماه مه ۲۰۰۵ دستگیر شد، تصاویر و فیلم‌ها هنوز در اینترنت بودند و دیگران در حال بارگیری و به اشتراک گذاری مطالب از سرور او بودند. تا آنجا که پلیس نگران است، "شبکه‌ای سازمان یافته" برای انتشار پورنوگرافی کودکان وجود دارد. پلیس رایانه‌هایی را که یکی از آنها تنها شامل بیش از ۳۰,۰۰۰ تصویر از کودکان خردسال بود، ضبط کرد (France Today, ۲۰۰۹).

د: پیشگیری از طریق آموزش و نظارت بر وب سایت ها

یکی از موضوعات مهم در بعد سیاست جنایی سایبری، اعتلای توسعه سواد رسانه ای است. با توجه به

نوظهور بودن انحرافات سایبری در کشورمان، ضرورت پیشگیری از این نوع انحرافات و جرایم دوچندان است. که در این میان نقش فرهنگ سازی و آموزش آگاهی در توسعه سواد رسانه ای افراد بی بدیل است. مقارن با توسعه فناوری اطلاعات، بنیانهای اصلی سواد رسانه ای در کشور ما پایه ریزی شده است از جمله؛ ابلاغیه های مقام معظم رهبری در حوزه فناوری اطلاعات، که راهکارهایی موثر و کارآمد در این زمینه مطرح کرده اند. و در این راستا شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با تصویب اسناد راهبردی در حوزه فناوری اطلاعات گام های مثبتی برداشته اند. با بررسی عملکرد نهادهای موثر در این قلمرو، بویژه در حوزه تقنین، کشور جمهوری اسلامی ایران اقدامات موثری انجام داده است ولی در حوزه اجرا به نظر کارکرد مطلوبی نداشته است (پورقهرمانی، صابرنژاد، ۱۳۹۳: ۲۵). تعدادی از ارائه دهندگان خدمات اینترنتی و سایتهای مصرف کننده کودک گرا، اقدامات عملی جدا از اقدامات ناشی از الزامات قانونی را انجام داده اند. اکثر سایتهای "دیده بان" فرانسوی نکات "موج سواری ایمن" را به والدین و فرزندان و اطلاعات پیشگیری از وقوع جرم ارائه می دهند. به عنوان مثال، وب سایت فرانسوی Internet - Signalement وجود دارد که می تواند شکایات را دریافت کرده و آنها را بررسی کند، و تمرکز اصلی آنها بر روی پورنوگرافی است. یکی دیگر از سایتهای فرانسوی که نکات و خدمات مشابهی ارائه می دهد تحت حمایت اتحادیه اروپا تأسیس شده است و از طریق ارائه اطلاعات و مرجع فنی، سعی در از بین بردن پورنوگرافی و پدوفیلی آنلاین در اینترنت دارد (Chawki, ۲۰۰۹: ۳۱).

نتیجه گیری

پیشگیری از بزهکاری و بزه دیدگی کودکان و نوجوانان دغدغه همیشگی دولتها بوده است. از گذشته های دور برنامه های خاص به منظور پیشگیری از بزهکاری و بزه دیدگی این دست از افراد تدوین و اجرا شده است. چه بسا با رشد تدریجی آنان، مستعدترین افراد برای سرپیچی از قانون یا نقض آنان تبدیل می شود امروزه ملاحظه می شود که درصد کودکان و نوجوانان به تدریج در حال افزایش بوده که مهمترین عوامل خانوادگی، تحصیلی، فردی و گروه های همسال مواد مخدر و فضای سایبر در مقابل عوامل حمایتی که در برابر آنان قرار می گیرد. نظام حقوقی فرانسه در مبارزه و تحقیقات درباره سوء استفاده جنسی آنلاین از کودکان و خردسالان پیشرفت قابل توجهی داشته است، که مهم ترین آن ها اتخاذ یک همکاری بیشتر است. با این حال، باید اذعان کرد که حتی آن واحدهای متخصص

ملی که در بسیاری از کشورها تأسیس شده‌اند، هنوز از منابع کافی برای مقابله با چالش‌های مبارزه با سوء استفاده جنسی از کودکان در یک محیط مجازی که به طور مداوم در حال گسترش و تکامل است، برخوردار هستند و در نتیجه فرصت‌های بی سابقه‌ای برای مجرمان فراهم می‌کنند. بنابراین فقط اینطور نیست که مدل‌های همکاری بین المللی موفق مانند نیروی کار مجازی جهانی و مدل‌های بین بخشی در فرانسه نیاز به گسترش در حوزه‌های قضایی و مناطق دیگر داشته باشند اگرچه این به وضوح در اولویت است. بر اساس روندهای نوظهور در رفتارهای متخلفانه و قربانیان، و پیشرفت‌های تکنولوژیکی که ممکن است از آنها سوء استفاده شود، ما باید فردا در فضای آنلاین به دنبال تخلف باشیم. در مجموع، در یک سیاست جنایی مبتنی بر آموزه‌های علمی، روش‌های مقابله با ناسازگاری کودکان و نوجوانان با بزهکاری بزرگ سالان متفاوت است. شناسایی عوامل زمینه ساز بزهکاری و انحراف و تلاش در جهت رفع عوامل خطر در دوره‌های سنی رشد کودکان و نوجوانان اساس مداخلات زودرس را تشکیل می‌دهد که نیازمند ارائه برنامه‌ای جامع و مدون با همکاری نهادهای دخیل در امور مربوط به اطفال و نوجوانان خواهد بود.

راهکارها

- استفاده از نهادهای جامعه پذیر کننده، تقویت سازوکارهای خودکنترلی، برنامه‌های حمایتی فردمدار، خانواده‌مدار، مدرسه‌مدار، بهره‌گیری از ظرفیت‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جهت ایجاد بسترهای لازم در راستای مانع‌سازی در گرایش اطفال و نوجوانان به بزهکاری حائز اهمیت است.

- توصیه می‌شود سیاست‌گذاران به پیچیدگی مشکل سوء استفاده جنسی از کودکان اذعان کنند، زیرا بعید است که بتوان از این جرم جلوگیری کرد مگر اینکه تنوع افرادی که از کودکان سوء استفاده جنسی می‌کنند یا از آنها سوء استفاده می‌کنند به طور کامل در نظر گرفته شود.

- اکیداً توصیه می‌شود که همه دولت‌های ملی کنوانسیون جرائم سایبری و کنوانسیون شورای اروپا در زمینه مبارزه با قاچاق انسان را امضا کنند.

- والدین باید خود را در مورد اینترنت و شیوه‌های استفاده فرزندان از آن و همچنین در مورد فناوری

به طور کلی آموزش دهند.

- والدین باید در استفاده از اینترنت فرزندان خود مشارکت داشته باشند، از کودکی در مورد آن بحث کنند، محدودیت‌های مناسب را تعیین کرده و رفتارهای خوب را از ابتدا القاء کنند.

- از آنجایی که ارائه دهندگان خدمات اینترنتی نقش حیاتی در حفاظت از کودکان در اینترنت دارند، بنابراین مهم است که دولت‌ها قوانینی را اجرا کنند که در آنها تنظیم خودکار ارائه دهندگان خدمات اینترنتی شکست خورده است.

منابع و مآخذ

الف) منابع فارسی

- البوعلی، امیر (۱۳۹۲). صلاحیت محاکم در جرائم سایبر، چاپ اول، تهران، انتشارات جنگل (جاودانه).
- بیرانوند، رضا، یار احمدی، حسین، میلانی، علیرضا (۱۳۹۹). تحلیل پیشگیری رشدمدار در نظام حقوقی ایران، فصلنامه پژوهش های دانش انتظامی، سال بیست و دوم، شماره ۲.
- زارعی، مصطفی، جعفری، محمدمهدی، مقاتلی، نعیم (۱۳۹۵). بررسی تخصصی جرائم رایانه‌ای در قوانین موضوعه ایران و اسناد بین‌المللی، تهران، ناشر تات، چاپ اول.
- زندگی، محمدرضا (۱۳۸۹). تحقیقات مقدماتی در جرائم سایبر، چاپ اول، تهران، انتشارات جنگل، جاودانه.
- عالی پور، حسن (۱۳۹۰). حقوق کیفری اطلاعات (جرائم رایانه‌ای)، چاپ اول، تهران: انتشارات خرسندی.
- علوی، محمدرضا (۱۳۹۸). پیشگیری رشدمدار از بزهکاری کودکان و نوجوانان در فضای مجازی، تهران، انتشارات امجد، چاپ اول.
- مدنی قهفرخی سعید، زینالی، امیر حمزه (۱۳۹۰). آسیب شناسی حقوق کودکان در ایران، تهران، میزان.
- نیازپور، امیرحسین (۱۳۸۷). بزهکاری به عادت از علت شناسی تا پیشگیری، تهران، انتشارات فکرسازان.
- بیرانوند، رضا، یاراحمدی، حسین، میلانی، علیرضا (۱۳۹۹). تحلیل پیشگیری رشدمدار از جرم در نظام حقوقی ایران، فصلنامه پژوهش های دانش انتظامی، سال بیست و دوم، شماره ۲.
- پورقهرمانی، بابک، صابرنژاد، علی (۱۳۹۳). نقش آموزش و آگاهی در پیشگیری از انحرافات سایبری، محل انتشار: اولین کنفرانس ملی فضای سایبری و تحولات فرهنگی.
- رهگشا، امیرحسین، موسوی، ایمان، علوی اردکانی، محمدرضا (۱۳۹۶). پیشگیری رشدمدار از بزهکاری کودکان و نوجوانان در فضای سایبر، ماهنامه آفاق علوم انسانی، شماره ۱۰.
- ساکی، بهروز، امرایی فر، احسان، درویشی، مریم، سرخه، زینب (۱۳۹۸). پیشگیری رشد مدار از

- هرزه نگاری اطفال و نوجوانان در فضای سایبر، فصلنامه مطالعات حقوق، شماره ۳۰.
- سفیدی، سپیده، هوشمند، پونه، حاجی ده آبادی، محمدعلی (۱۳۹۶). بررسی حقوقی جرمشناسی هرزه نگاری جنسی کودکان، فصلنامه علمی تحقیقات حقوقی آزاد، دوره دهم، شماره ۳۸.
- صابریان، علیرضا، خالصی، امین (۱۳۹۷). پیشگیری از بزهکاری جوانان و نوجوانان در فضای مجازی، محل انتشار: اولین همایش ملی جهانی سازی حقوق کودکان و نوجوانان از دیدگاه حقوقی و روانشناسی.
- عبدالهی، سامان، محمدرضا، عباسی فرد، حمید، ششگل (۱۳۹۵). مفهوم اطفال در معرض خطر بزهکاری از دیدگاه پیشگیری رشدمدار با تاکید بر اسناد بین المللی، فصلنامه مطالعات بین المللی پلیس، سال ششم، شماره ۲۷.
- قهرمانی افشار، نیوشا، خسروشاهی، قدرت الله، شادمانفر، محمدرضا (۱۳۹۵). پیشگیری رشدمدار؛ بررسی فقهی و حقوقی (ایران و انگلستان)، فصلنامه علمی و پژوهشی فقه و مبانی حقوق اسلامی، سال نهم، شماره ۲.
- نگهی، مرجان (۱۳۹۱). مقابله با هرزه نگاری کودکان: بررسی تطبیقی اسناد بین المللی و قوانین کیفری ایران، پژوهشنامه حقوق کیفری، سال سوم، شماره ۲.

(ب) منابع لاتین

- Agence France Presse (۲۰۰۹). <<http://www.afp.com>>, [retrieved ۱۲/۰۸/۲۰۰۹]. BBC News (۲۰۰۹), <<http://news.bbc.co.uk>>, [retrieved ۱۵/۰۸/۲۰۰۹].
- Beech, A.; Elliott, I.; Birgden, A.; Findlater, D (۲۰۰۸). "The Internet and Child Sexual Offending: A Criminological Review", Aggression and Violent Behavior ۱۳, pages ۲۱۶-۲۲۸.
- Casey, E (۲۰۰۴). Digital Evidence and Computer Crime, Elsevier Academic Press, California.
- Chawki, Mohamed (۲۰۰۹). Online Child Sexual Abuse: The French Response, Journal of Digital Forensics, Security and Law: Vol. ۴: No. ۴, Article ۱.

- Doring N (۲۰۰۹). “The Internet’s Impact on Sexuality: A Critical Review of Years of Research”, Computers in Human Behavior ۲۵, pages ۱۰۸۹ – ۱۱۰۱.
- Dixon, N (۲۰۰۲). “Catching Cyber Predators: The Sexual Offenses”, QLD, Brisbane.
- Ferraro, M.; Casey, E (۲۰۰۵). Investigating Child Exploitation and Pornography: The Internet Law and Forensic Science, Elsevier Academic Press, California.
- France Today (۲۰۰۹). <<http://www.francetoday.com>>, {retrieved ۲۲/۰۸/۲۰۰۹.}
- Penna, L.; Clark, A.; Mohay, G (۲۰۰۵). “Challenges of Automating the Detection of Paedophile Activity on the Internet”, The First International Workshop on Systematic Approaches to Digital Forensic Engineering (SADFE’۰۵), November ۷-۹, ۲۰۰۵, Taipei.
- Taylor, D (۲۰۰۴). “Internet Service Providers (ISPs) and their Responsibility for Content under New French Legal Regime”, Computer Law and Security Report, Vol.۲۰, Issue ۴, pages ۲۶۸ – ۲۷۲.
- Kierkegaard, S (۲۰۰۸). “Cybering, Online Grooming, and Age play”, Computer Law and Security Report, ۲۴, pages ۴۱ – ۵۵.
- Sommer, P (۲۰۰۵). “Evidence in Internet Paedophilia Cases”, NCS/ACPO Conference, July ۲۰۰۲, Bournemouth.
- Van der Merwe, D.; Roos, A.; Pistorius, T. & Eliselen, S (۲۰۰۸). Information and Communications Technology Law, Lexis Nexis, Durban.
- Walden, I (۲۰۰۷). Computer Crimes and Digital Investigations, Oxford University Press, Oxford.
- Wortley, R (۲۰۰۶). “Child Pornography on the Internet”, U.S Department of Justice, Washington, DC.